

Tytuł:

***Sprawozdanie z realizacji zadań Komitetu
Sterującego do spraw Krajowego Programu
Ochrony Powietrza za 2025 r.***

Cel przedłożenia:

Informacja dla Rady Ministrów

Opracowany przez:

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Departament Ochrony Powietrza i Negocjacji Klimatycznych

Materiał przygotowany z wykorzystaniem informacji przekazanych przez resorty zaangażowane w realizację zadań Komitetu Sterującego do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza oraz zadań określonych w dokumencie strategicznym pn. „Aktualizacja Krajowego Programu ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”

Warszawa, sierpień 2026 r.

WPROWADZENIE

Niniejsze sprawozdanie przedstawia działania zrealizowane przez Komitet Sterujący do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2025 r.

Komitet Sterujący do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza (zwany dalej „Komitetem Sterującym ds. KPOP”) działa na podstawie Zarządzenia nr 123 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Komitetu Sterującego do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza¹ (zwanego dalej „Zarządzeniem”). Jest on organem opiniodawczo-doradczym Rady Ministrów.

Wymóg opracowania sprawozdania okresowego z realizacji zadań Komitetu, za poprzedni rok kalendarzowy, wynika z postanowień § 11 ust. 1 Zarządzenia. Niniejszy dokument jest kolejnym już sprawozdaniem, które minister właściwy do spraw klimatu, pełniący funkcję Przewodniczącego Komitetu Sterującego ds. KPOP, jest zobowiązany przygotować w celu monitorowania postępów realizacji zadań Komitetu.

Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie materiałów własnych Ministerstwa Klimatu i Środowiska, a także informacji przekazanych przez resorty zaangażowane w realizację zadań Komitetu, w tym także zadań wynikających bezpośrednio z Planu działań do „Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” (zwanego dalej „aKPOP”).

Sprawozdanie, zgodnie z § 2 pkt 4 ww. zarządzenia, przed przedstawieniem go przez Przewodniczącego Komitetu Sterującego ds. KPOP do wiadomości Rady Ministrów, podlega opiniowaniu przez Komitet Sterujący ds. ds. KPOP (w zakresie Załącznika nr 1 i 2).

¹ Zarządzenie nr 123 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Komitetu Sterującego do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza (M.P. tj. z 2024 r. poz. 1112)

CEL POWOŁANIA ORAZ ZAKRES PRAC KOMITETU STERUJĄCEGO DS. KPOP

Głównym celem powołania Komitetu Sterującego ds. KPOP było monitorowanie stanu realizacji zadań wynikających bezpośrednio z Planu działań do aKPOP.

aKPOP jest dokumentem strategicznym ministra właściwego do spraw klimatu określającym zadania mające na celu poprawę jakości powietrza do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r. Określone w Programie zadania są spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza na poziomie krajowym oraz poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Dokument ma na celu skoordynowanie realizowanych zadań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii czy transportu.

Głównym celem aKPOP jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim terminie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z przepisów prawa unijnego i krajowego, a w perspektywie do 2030 r. oraz do 2040 r. osiągnięcie głównego celu aKPOP w postaci poprawy jakości powietrza w Polsce do stanu, w którym osiągnięte zostaną normy jakości powietrza.

Na mocy § 2 ust. 1 *Zarządzenia* do zadań Komitetu Sterującego ds. KPOP należy:

- 1) monitorowanie i analizowanie stanu zaawansowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza wynikających z aKPOP;
- 2) przygotowywanie rekomendacji i opinii związanych z realizacją działań wynikających z Programu dla podmiotów, których aktywność może przyczynić się do optymalizacji realizacji działań w ramach Programu;
- 3) wsparcie realizacji działań wynikających z przyjętej uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. poz. 260), stanowiącej załącznik do uchwały Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określonych w projekcie strategicznym „Czyste powietrze”, przez przedstawianie opinii lub rekomendacji;
- 4) opiniowanie przygotowanej przez ministra właściwego do spraw klimatu informacji dla Rady Ministrów o stanie realizacji Programu.

W skład Komitetu Sterującego w 2025 r. weszli przedstawiciele w randze sekretarza lub podsekretarza:

- 1) Ministerstwa Aktywów Państwowych,
- 2) Ministerstwa Cyfryzacji,
- 3) Ministerstwa Edukacji Narodowej,
- 4) Ministerstwa Energii,
- 4) Ministerstwa Finansów,
- 5) Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej,
- 6) Ministerstwa Infrastruktury,
- 7) Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego,

- 8) Ministerstwa Przemysłu,
- 9) Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 10) Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- 11) Ministerstwa Rozwoju i Technologii,
- 12) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- 13) Ministerstwa Zdrowia.

Pracami Komitetu Sterującego ds. KPOP kierował Pan Krzysztof Bolesta, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska.

STAN REALIZACJI ZADAŃ KOMITETU STERUJĄCEGO DS. KPOP:

1) monitorowanie i analizowanie stanu zaawansowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza wynikających z aKPOP:

- a) w 2025 r. członkowie Komitetu Sterującego ds. KPOP przekazali do ministra właściwego do spraw klimatu informację na temat stanu zaawansowania realizacji w 2024 r. działań naprawczych wynikających z Planu działania do aKPOP. Na podstawie przekazanych informacji, przygotowane zostało Sprawozdanie okresowe za 2024 r. z realizacji zadań Komitetu Sterującego ds. KPOP;
- b) w 2025 r. odbyły się trzy posiedzenia przedmiotowego gremium:
 - a. 17 stycznia odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu Sterującego ds. KPOP, którego prace zostały zainaugurowane w nowym składzie. W trakcie spotkania przedstawiona m.in. informacja na temat celów i zadań do realizacji przez administracją publiczną, których obowiązek wynikać będzie bezpośrednio z dyrektywy (UE) 2024/2881 w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy². Dyrektywa ta wprowadza bowiem znaczące rozszerzenie wymagań dotyczących prowadzenia pomiarów jakości powietrza, w tym zwłaszcza w zakresie zwiększenia minimalnej liczby stacji pomiarowych oraz rozszerzenia pomiarów o dodatkowe, dotychczas nieuwzględnione zanieczyszczenia, rozszerzenie wymagań odnośnie modelowania jakości powietrza, a także zwiększa nacisk na lepsze informowanie społeczeństwa o jakości powietrza. Wprowadza też nowe obowiązki dla administracji samorządowej w związku z koniecznością opracowania, oprócz dotychczasowych programów ochrony powietrza, nowych dokumentów strategicznych, jakimi są plany działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Zmieniona została także częstotliwość ich opracowania i aktualizacji. Dyrektywa wprowadziła także możliwość złożenia wniosku o derogację dla wybranych obszarów w kraju (stref), które będą wymagać dłuższego czasu na osiągnięcie nowych norm jakości powietrza. Dotyczy to zwłaszcza tych obszarów, gdzie poprawa powietrza jest utrudniona ze względu na niekorzystne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, niekorzystne warunki klimatyczne lub transgraniczny charakter zanieczyszczenia, a także w przypadku, gdy źródłem przekroczeń są domowe systemy grzewcze. W trakcie spotkania podkreślona została także informacja, iż dyrektywa (UE) 2024/2881 precyzuje wymagania odnośnie zapewnienia dostępu obywateli oraz organizacji pozarządowych do sądów w procesie stanowienia ww. dokumentów strategicznych, a także wprowadza nowe przepisy dotyczące odszkodowań. Wprowadza również zasadę „zanieczyszczający płaci” w kontekście osoby fizycznej i prawnej.
 - b. 24 czerwca odbyło się drugie posiedzenie Komitetu Sterującego ds. KPOP. W trakcie spotkania omówiony został stan prac nad projektem „Sprawozdania Komitetu Sterującego ds. Krajowego Programu Ochrony Powietrza z realizacji w

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2881 z dnia 23 października 2024 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (wersja przekształcona) (Dz. U. UE L 2024/2881 z 23.10.2024)

2024 r. zadań określonych w dokumencie pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 i 2040 r.)”.

Następnie przedstawiciel Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) przedstawił prezentację nt. „Wyniki oceny jakości powietrza za 2024 r. w Polsce”. Ocena jakości powietrza za 2024 r.³, wykonana w oparciu o kryteria ustanowione w celu ochrony zdrowia ludzi dokonana została w 46 strefach i obejmowała ona 12 substancji: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył zawieszony PM₁₀; ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni) i benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz pył zawieszony PM_{2,5}.

W wyniku przeprowadzonej oceny, w przypadku NO₂, SO₂, CO, C₆H₆ oraz Pb, Cd i Ni, zawartych w pyłe zawieszonym PM₁₀ nie stwierdzono wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w żadnej ze stref, na obszarze całej Polski. Ocena jakości powietrza za 2024 r. wykazała także poprawę jakości powietrza w odniesieniu do NO₂ w centrach dużych miast. Liczba stref z przekroczeniem średniorocznego poziomu dopuszczalnego dla NO₂ obniżyła się z 4 w 2023 r. do 2 w 2024 r. Przekroczenia dla NO₂ miały charakter lokalny i wystąpiły wyłącznie na obszarach intensywnego oddziaływania transportu samochodowego w Krakowie i Katowicach.

Przekroczenia norm jakości powietrza spośród 46 stref w kraju, stwierdzone zostały także w odniesieniu do As – w 2 strefach, O₃ – w 3 strefach, pyłu zawieszonego PM_{2,5} – w 4 strefach, pyłu zawieszonego PM₁₀ – w 5 strefach. W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej stref z przekroczeniami zostało stwierdzonych w przypadku benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, tj. w 21 strefach.

- c. 26 września, na trzecim posiedzeniu Komitetu ds. KPOP, przedstawiona została informacja na temat wyników projektu pn. „Ocena potencjału redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza i kosztów działań redukcyjnych, uwzględnieniem aspektów techniczno-technologicznych, finansowych i społecznych - pilotaż” – tzw. projektu „ReduCOST”, zrealizowanego na zlecenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska przez konsorcjum składające się z Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (IOŚ-PIB), Politechniki Śląskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Instytutu Badań Stosowanych Politechniki Warszawskiej.

Głównym celem projektu było przeprowadzenie analizy, czy technicznie realistyczne scenariusze ograniczania emisji w sektorze komunalno-bytowym, transporcie, produkcji energii (w odniesieniu do zmian w sektorze kom-byt i transporcie) oraz w rolnictwie mogą zagwarantować obniżenie stężeń zanieczyszczeń do poziomów określonych w dyrektywie (UE) 2024/2881. W ramach projektu opracowano dwa scenariusze emisji w oparciu o potencjał techniczny i technologiczny w kraju – BAU (Business as Usual) i MFR (Maximum Feasible Reduction).

Prace obejmowały modelowanie na potrzeby efektywności scenariuszy redukcji emisji, kosztów i narażenia środowiskowego oraz zdrowotnego.

³ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/show/50015113>

Wykonane na potrzeby projektu modelowanie stężeń takich zanieczyszczeń jak: NO₂, SO₂, PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu wykazało zdecydowany spadek stężeń już w scenariuszu BAU. Obniżenie stężeń dotyczyło wszystkich ww. zanieczyszczeń. Natomiast pełną zgodność z normami unijnymi umożliwia dopiero scenariusz MFR, szczególnie w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}.

Projekt został zakończony w czerwcu 2025 r. Raporty z realizacji projektu zostały opublikowane na stronie: <https://ios.edu.pl/projekt/reducost/>.

- c) w 2026 r. minister właściwy do spraw klimatu wystąpił m.in. do członków Komitetu Sterującego ds. KPOP o przekazanie informacji na temat postępów w realizacji działań w 2025 r. oraz propozycji działań naprawczych do uwzględnienia w nowym dokumencie pn. „Krajowy Program Ochrony Powietrza, który określać będzie nowy katalog działań do realizacji do 2030 r.

Następnie na podstawie przekazanych informacji, przygotowany został Załącznik nr 1 do przedmiotowego Sprawozdania pn. *„Stopień zaawansowania realizacji działań krótkoterminowych do 2025 r. wynikających z Planu działań w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r.”*.

Dokument zawiera informację na temat stanu realizacji zadań krótkoterminowych, jakie zostały podjęte w ramach poszczególnych kierunków interwencji aKPOP.

W 2025 r. w ramach zadań krótkoterminowych, określonych w Planie działań do aKPOP, zrealizowano 21 zadania. Natomiast w trakcie realizacji pozostaje 37 zadań. Planowane do realizacji w najbliższych latach są przede wszystkim działania o charakterze strategicznym oraz legislacyjnym, na potrzeby których niezbędne będzie przeprowadzenie analiz w zakresie transformacji energetycznej. Na dzień 31 grudnia 2025 r. za zrealizowane można uznać 46 zadań, jednakże część z nich wymaga kontynuacji i ze względu na ich charakter, pomimo zrealizowania pierwotnego założenia, prace nad danymi działaniami trwają lub są planowane do realizacji w kolejnych latach.

Zestawienie tabelaryczne, stanowiące Załącznik 1 do niniejszego dokumentu, przedstawia zadania podejmowane przez instytucje odpowiedzialne za ich koordynację oraz realizację, zgodnie z podziałem na właściwe kierunki interwencji.

Do działań zrealizowanych, ale wymagających kontynuacji, tak jak miało to miejsce w latach poprzednich, zaliczyć należy:

- rozwój sieci monitoringu jakości powietrza, prowadzonego przez GIOŚ oraz modelowania jakości powietrza prowadzonego przez IOŚ-PIB w celu właściwej diagnozy przyczyn nieodpowiedniej jakości powietrza w Polsce. Zadanie to będzie miało także kluczowe znaczenie w związku z koniecznością spełnienia nowych, rygorystycznych i rozszerzonych wymagań dyrektywy (UE) 2024/2881 w zakresie rozbudowy sieci pomiarów jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz modelowania jakości powietrza, w szczególności w zakresie oddziaływania transportu drogowego. Pozwoli to na odpowiednie adresowanie działań naprawczych, które w latach 2027-2029 zostaną określone w wskazanych wyżej nowych dokumentach strategicznych, jakimi będą plany działania na rzecz jakości powietrza, a począwszy od 2031 r. w programach ochrony powietrza.

- utrzymanie wysokiego priorytetu ochrony powietrza w programach priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (zwanego dalej „NFOŚiGW”). Wynika to z faktu, że bez dodatkowych narzędzi finansowych dedykowanych bezpośrednio dofinansowaniu przedsięwzięć proekologicznych ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza nie będzie możliwe dotrzymanie nowych, zaostrożonych standardów jakości powietrza.

W tym miejscu należy dodać, że w 2025 r. uruchomiony ponownie został nabór wniosków do Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” (PP CP), który w listopadzie 2024 r. został zawieszony w związku z rozpoczęciem przez NFOŚiGW prac związanych z jego gruntowną modernizacją. Celem prowadzonych działań było usprawnienie realizacji Programu i lepsza identyfikacja osób zagrożonych ubóstwem energetycznym, tak by realizowane w ramach udzielanego dofinansowania działania na rzecz poprawy jakości powietrza i podnoszenia efektywności energetycznej budynków były bardziej skuteczne. Zreformowane zasady funkcjonowania PP CP weszły w życie 31 marca 2025 r. W 2025 r. nastąpiła aktualizacja PP CP w zakresie braku przyznawania zachęt finansowych dla indywidualnych kotłów zasilanych paliwami kopalnymi. Obowiązujący załącznik, określający koszty kwalifikowane oraz maksymalny poziom dofinansowania, nie zawiera możliwości uzyskania dofinansowania na kotły zasilane paliwami kopalnymi.

Najistotniejsze efekty przeprowadzonej reformy PP CP to:

- przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu, identyfikacja i pomoc osobom najuboższym czy wykluczonym cyfrowo, w przeprowadzeniu termomodernizacji budynków mieszkalnych w ramach PP CP - wprowadzenie ogólnopolskiego systemu operatorskiego;
- minimalizowanie cząstkowych i pozornych działań termomodernizacyjnych, tak aby wydatkowane środki finansowe osiągały najlepsze możliwe efekty ekologiczne;
- uszczelnienie systemu wydatkowania publicznych środków finansowych i usprawnienie procedur.

PP CP pozostaje jednym z kluczowych mechanizmów finansowych, wspierających działania na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce. W 2025 r. zapewniono finansowanie Programu w wysokości 10 mld zł z Funduszu Modernizacyjnego.

MKiŚ i NFOŚiGW w trybie ciągłym podejmują działania zmierzające do podniesienia efektywności PP CP, jego usprawnienia wraz z uszczelnieniem wydatkowania środków. Prowadzona jest także ewaluacja zasad realizacji Programu w naborze uruchomionym w 2025 r., obejmująca analizę dotychczasowych efektów, identyfikację barier oraz ocenę skuteczności zastosowanych rozwiązań.

- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych w zakresie negatywnego wpływu zanieczyszczenia powietrza na zdrowie ludzkie i środowisko naturalne jako całość oraz możliwych do zastosowania działań naprawczych z wykorzystaniem odpowiednich źródeł finansowania.

Z Załącznika nr 1 wynika wprost także potrzeba dokonania pogłębionej analizy co do zasadności realizacji czy też dalszego planowania realizacji zadań wynikających z aKPOP, które zostały wprowadzone do dokumentu w 2021 r. w ramach prac nad

nowym Krajowym Programem Ochrony Powietrza. Dotyczy to zwłaszcza zadań polegających na rozbudowie sieci gazowej w celu wzrostu stopnia gazyfikacji kraju do 76%, czy też promowania zmian w otoczeniu regulacyjnym mających na celu likwidację barier inwestycyjno-budowlanych wpływających na dynamikę rozbudowy krajowej sieci gazowej.

Podobnie jak w roku poprzednim, w Załączniku nr 1 do Sprawozdania, w ramach kierunku interwencji nr 3 „Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza w miastach, Polityka Miejska” uwzględniona została informacja ministra właściwego do spraw klimatu podsumowująca stan realizacji działań naprawczych wynikających z programów ochrony powietrza za 2025 r. w skali całego kraju. Szczegółowa informacja w tym zakresie przedstawiona została w Załączniku nr 2 do Sprawozdania.

W aktualnym sprawozdaniu przedstawiona została także informacja na temat stopnia wykonania wskaźników realizacji celu głównego aKPOP wyznaczonych na 2025 r., umożliwiających ewaluację stopnia realizacji celów określonych w Programie:

- liczba stref spośród wszystkich 46 stref w kraju, w których występują obszary narażenia ludności na negatywne skutki zanieczyszczenia powietrza spowodowane przekroczeniami norm jakości powietrza (PM₁₀ i B(a)P [szt.]),
- liczba aglomeracji i miast (spośród 12 aglomeracji oraz 18 miast, które do 2019 r. miały status miasta powyżej 100 tysięcy mieszkańców), w których wartość wskaźnika średniego narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} nie przekracza pułapu stężenia ekspozycji na pył PM_{2,5} na poziomie 20 µg/m³,
- wartość Krajowego Celu Redukcji Narażenia na pył PM_{2,5} [µg/m³].

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska⁴, GIOŚ miał obowiązek dokonać oceny jakości powietrza w strefach za 2025 r. i w terminie do 30 kwietnia 2026 r. przekazać jej wyniki do zarządów województw oraz do ministra właściwego do spraw klimatu.

Jednocześnie, w terminie do dnia 30 czerwca 2026 r. GIOŚ obliczył wartość wskaźnika średniego narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} za 2025 r. dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji powyżej 250 tysięcy na potrzeby oceny, czy osiągnięty został w nich pułap stężenia ekspozycji na pył zawieszony PM_{2,5} oraz obliczył wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia.

W ocenie jakości powietrza za 2025 r. spośród wszystkich 46 stref w kraju stwierdzone zostało przekroczenie:

- poziomu dopuszczalnego (wartość 24-godzinna) pyłu zawieszonego PM₁₀ w 14 strefach,
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu oznaczonego w pyłe zawieszonym PM₁₀ w 25 strefach.

W 2025 r., w porównaniu do 2024 r., nastąpił wzrost liczby stref z przekroczeniem średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ z 5 stref w 2024 r. do 14 stref w 2025 r. To samo miało miejsce w przypadku benzo(a)pirenu, gdzie liczba stref z przekroczeniami dla tej substancji wzrosła z 21 stref w 2024 r.

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 647, 1080, 1812, 1863, z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607, 635

do 25 stref w 2025 r. Analiza zmienności stężeń zanieczyszczeń w poszczególnych latach, dokonywana przez GIOŚ, pozwala dostrzec zależności pomiędzy wielkościami stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu a warunkami meteorologicznymi charakteryzującymi dany rok kalendarzowy. Duży wpływ na wielkość stężeń ma kierunek i prędkość wiatru, cyrkulacja powietrza, wielkości opadów oraz temperatury. Przyczyną pogorszenia w 2025 r. jakości powietrza były z pewnością niekorzystne warunki meteorologiczne – utrzymujące się niskie temperatury w okresie jesienno-zimowym oraz susze.

W 2025 r. wskaźnik średniego narażenia na pył PM_{2,5} nie przekroczył wartości pułapu stężenia ekspozycji na poziomie 20 µg/m³ w 25 miastach i aglomeracjach (12 aglomeracji powyżej 250 tysięcy mieszkańców oraz 13 miast, które w 2025 r. miały status miasta powyżej 100 tysięcy mieszkańców). Jedynie w jednym mieście powyżej 100 tysięcy mieszkańców, tj. mieście Częstochowa wskaźnik ten przekroczył pułap stężenia ekspozycji i wyniósł 22 µg/m³.

Trzecim parametrem poprawy jakości powietrza, który jest oceniany w ramach aKPOP jest Krajowy cel redukcji narażenia na pył PM_{2,5}. Jest on wyznaczany na podstawie pomiarów przeprowadzanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy oraz w aglomeracjach. Odzwierciedla on narażenie ludności na działanie zanieczyszczeń powietrza pyłem PM_{2,5} i jest liczony jako średnia arytmetyczna ze średnich rocznych stężeń pyłu PM_{2,5} z ostatnich trzech lat. W 2025 r. Krajowy cel redukcji narażenia na pył PM_{2,5} osiągnął wartość 14 µg/m³, czyli uległ obniżeniu w stosunku do wartości tego wskaźnika z 2024 r. W porównaniu z wartością wskaźnika w roku 2020 (19 µg/m³), wartość ta jest mniejsza o 5 µg/m³. Jest to piąty rok, kiedy wskaźnik średniego narażenia na pył PM_{2,5} nie przekroczył Krajowego celu redukcji narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} (18 µg/m³), który należało osiągnąć do 2020 r. Ponadto wartość Krajowego celu redukcji narażenia na pył PM_{2,5} dla 2025 r. jest o 30% mniejsza od pułapu stężenia ekspozycji (20 µg/m³) będącego standardem jakości powietrza, który należało dotrzymywać od 2015 r.

Na podstawie przedstawionych powyżej informacji należy uznać, że pierwszy cel został zrealizowany częściowo – liczba stref z przekroczeniami poziomu docelowego benzo(a)pirenu utrzymana została poniżej zakładanego na 2025 r. poziomu, tj. 29 stref z przekroczeniami dla tej substancji. W przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ natomiast w 2025 r. zwiększyła się do 15 liczba stref z przekroczeniami, co nie pozwoliło na osiągnięcie zakładanego celu na ten rok, tj. 12 stref z stwierdzonymi przekroczeniami.

Jednocześnie w przypadku pozostałych dwóch celów głównych aKPOP do 2025 r. należy je uznać za zrealizowane.

2) przygotowywanie rekomendacji i opinii związanych z realizacją działań wynikających z Programu dla podmiotów, których aktywność może przyczynić się do optymalizacji realizacji działań w ramach Programu

W związku z koniecznością wdrożenia wymagań dyrektywy (UE) 2024/2881 obowiązujący dokument aKPOP i zadania w nim określone stają się niewystarczające, aby do 2030 r. było możliwe osiągnięcie nowych ambitnych standardów jakości powietrza. Niezbędne zmiany do wprowadzenia dotyczyć będą nie tylko systemu pomiarów, modelowania i oceny jakości

powietrza, ale przede wszystkim wymagać będą zaproponowania nowych zadań do realizacji przez wszystkich interesariuszy systemu zarządzania jakością powietrza w Polsce.

W ramach przedłożonego Sprawozdania okresowego z realizacji zadań Komitetu Sterującego ds. KPOP, w tym zwłaszcza w ramach Załącznika nr 1 wskazano zadania, które będą wymagały w najbliższej perspektywie czasu przeprowadzenia analizy i podjęcia współpracy międzyresortowej podczas ich realizacji w ramach prac Komitetu.

Dotyczy to m.in. działań związanych z rozwojem sieci gazowych. W związku z wejściem w życie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona) należy uwzględnić aktualnie implementowane przepisy w zakresie poprawy charakterystyki energetycznej budynków do krajowych aktów prawnych oraz ogólne cele i założenia dyrektywy 2024/1275.

Dlatego też w prace nad nowym dokumentem określającym nową politykę poprawy jakości powietrza do 2030 r. (z perspektywą do 2040 r.), tj. KPOP, koniecznym będzie włączenie wszystkich członków Komitetu Sterującego ds. KPOP. W ramach prac nad nowym KPOP wykorzystane zostaną także wyniki zrealizowanego w 2025 r. projektu ReduCOST.

Podkreślić należy także, że w 2025 r. kontynuowana była współpraca z administracją samorządu terytorialnego na wszystkich poziomach zarządzania oraz z społecznymi organizacjami działającymi na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony klimatu w ramach Grupy Roboczej ds. Ochrony Powietrza, funkcjonującej w ramach koordynowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska projektu pn. *Kontynuacja wsparcia funkcjonowania sieci organów środowiskowych i instytucji zarządzających funduszami unijnymi „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”*, którego realizacja zaplanowana została na lata 2024-2026.

Wynikiem prowadzonej w 2025 r. współpracy było przygotowanie dodatkowych narzędzi wsparcia realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza dla administracji samorządu terytorialnego:

- przygotowane i przekazane zostało do stosowania przez urzędy miast, gmin i powiatów opracowanie pn. *„Poradnik dobrych praktyk prowadzenia kontroli palenisk domowych oraz uchwał antysmogowych – praktyczny podręcznik dla gmin o prowadzeniu kontroli”*. Celem Poradnika było przedstawienie ujednoliconych w skali kraju praktycznych wskazówek jak prowadzić kontrole palenisk domowych oraz wykorzystać je do działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza. Poradnik jest także dostępny do pobrania ze strony internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska: <https://www.gov.pl/web/klimat/poradnik-dla-gmin-dotyczacy-dobrych-praktyk-prowadzenia-kontroli-palenisk-domowych-oraz-uchwal-antysmogowych>
- przygotowane i przekazane zostało także narzędzie wsparcia dla samorządów województw w postaci ekspertyzy pn. *„Wytyczne do określenia działań naprawczych w ramach programów ochrony powietrza, planów działań krótkoterminowych oraz planów działania na rzecz jakości powietrza”*. Celem opracowania jest przedstawienie w ujednoliconych w skali kraju wytycznych do określenia działań naprawczych w ramach programów ochrony powietrza, planów działań krótkoterminowych i planów działania na rzecz jakości powietrza, które pozwolą nie tylko odpowiednio adresować działania naprawcze ze względu na źródło przekroczeń norm jakości powietrza, ale także ocenić efekty ich realizacji. Wytyczne są dostępne do pobrania ze strony internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska: <https://www.gov.pl/web/klimat/powietrze-wytyczne-dla-administracji-samorzadowej-do-okreslania-dzialan-naprawczych-w-ramach-pop-pdk-oraz-pdjp>

3) wsparcie realizacji działań wynikających z przyjętej uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do

roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. poz. 260), stanowiącej załącznik do uchwały Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określonych w projekcie strategicznym „Czyste powietrze”, przez przedstawianie opinii lub rekomendacji

Zgodnie z informacją przedstawioną w Sprawozdaniu z realizacji zadań Komitetu Sterującego ds. KPOP za 2024 r., decyzją Kierownictwa Ministerstwa Klimatu i Środowiska podjętą na posiedzeniu w dniu 30 lipca 2024 r. dotyczącą braku uzasadnienia do utrzymywania Portfela Projektów w Ministerstwie Klimatu i Środowiska w obecnym kształcie, ze względu na zakończenie działalności Rady Monitorowania Portfela Projektów Strategicznych przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz przejściem do bieżącej działalności komórek lub realizacji w innej formie projektowej wybranych projektów strategicznych, zadania uwzględnione w projekcie strategicznym „Czyste Powietrze”, które są w dalszym ciągu realizowane, są kontynuowane w ramach zadań własnych komórki organizacyjnej właściwej do spraw ochrony powietrza oraz wybranych komórek organizacyjnych Ministerstwa Klimatu i Środowiska, NFOŚiGW oraz pozostałych resortów zaangażowanych w działania na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce. Stan realizacji działań monitorowany jest przez Komitet Sterujący ds. KPOP.

Przypomnieć należy, że obowiązek realizacji projektu strategicznego „Czyste powietrze”, wynikał bezpośrednio ze Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) i był prowadzony praktycznie od początku jej obowiązywania.

Projekt określał kluczowe działania o charakterze strategicznym, legislacyjnym, finansowym oraz edukacyjno-informacyjnym, których realizacja wpłynie bezpośrednio na poprawę stanu powietrza w Polsce. Rezultaty tych działań to przede wszystkim poprawa jakości powietrza w Polsce oraz podniesienie świadomości ekologicznej obywateli na temat wpływu zanieczyszczenia powietrza na stan zdrowia oraz promocja i poprawa dostępu do narzędzi finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć proekologicznych w zakresie ochrony powietrza.

Główne działania zrealizowane w ramach projektu:

1. Stałe monitorowanie rozwoju PP CP
 - działanie jest to sukcesywnie kontynuowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.
2. Przygotowanie i realizacja przez NFOŚiGW dodatkowych narzędzi finansowych dedykowanych poprawie jakości powietrza w Polsce
 - zadanie zrealizowane i kontynuowane w latach 2025-2026. Aktualne zestawienie obowiązujących programów priorytetowych NFOŚiGW przedstawione jest w Załączniku nr 2 do aKPOP, dostępnym na stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska pod linkiem:
<https://www.gov.pl/web/klimat/krajowy-program-ochrony-powietrza>
3. Utrzymanie wysokiego priorytetu poprawy jakości powietrza – w działaniach NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej
 - zadanie zrealizowane – kontynuowane w latach 2025-2026.
4. Prowadzenie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska we współpracy z NFOŚiGW ogólnokrajowych kampanii medialnych i informacyjnych w zakresie proekologicznych zachowań sprzyjających poprawie jakości powietrza
 - działanie zrealizowane - kontynuowane w latach 2025-2026.
5. Przygotowanie i wejście w życie w dniu 1 stycznia 2022 r. dokumentu strategicznego pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”
 - zadanie zrealizowane.

6. Wzmocnienie systemu zarządzania jakością powietrza na poziomie krajowym poprzez powołanie Komitetu Sterującego do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza
– zadanie zrealizowane.
7. Dostosowywanie ram prawnych w celu dalszego ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym zjawiska niskiej emisji m.in. poprzez wejście w życie przepisów określających wymagania dla kotłów na paliwa stałe oraz wymagania jakościowe dla paliw stałych, dedykowanych dla sektora bytowo-komunalnego
– zadanie zrealizowane. W dniu 24 maja br. weszły w życie przepisy rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biomasy pozyskanej z drzew i krzewów wprowadzanej do obrotu lub obejmowanej procedurą celną dopuszczenia do obrotu w postaci brykietu lub peletu⁵.
8. Dalsze ograniczenie emisji z transportu drogowego, m.in. poprzez wprowadzenie podstawy prawnej dla jednostek samorządu terytorialnego do uchwalania stref czystego transportu - nowelizacja ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o *elektromobilności i paliwach alternatywnych*
– zadanie zrealizowane.

Podsumowując powyższe, należy stwierdzić, że najważniejsze założone cele oraz korzyści zostały osiągnięte w projekcie.

4) opiniowanie przygotowanej przez ministra właściwego do spraw klimatu informacji dla Rady Ministrów o stanie realizacji Programu

W 2025 r. Komitet Sterujący ds. KPOP zaopiniował przygotowany przez ministra właściwego do spraw klimatu projekt Sprawozdania okresowego z realizacji zadań Komitetu za rok ubiegły.

⁵ Dz.U. 2025 poz. 618